

تنازع بقا: حذف یا بقای رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی

فیروزه زارع فراشبندی¹، راضیه وهاب²، فائزه امینی³

نامه به سردبیر

تاریخ چاپ: ۱۳۹۷/۳/۱۵

پذیرش مقاله: ۱۳۹۶/۷/۳۰

دریافت مقاله: ۱۳۹۶/۳/۲۹

بازنگری آن است که جای تأمل بسیاری دارد (۶).

توجه به این نکته مهم که یکی از اصیل‌ترین وظایف مراکز آموزش نیروی انسانی، ارایه آموزش‌های متناسب با نیازهای مهارتی نیروی انسانی در بازار کار است، لزوم بازنگری در برنامه‌های آموزشی این رشته را آشکار می‌سازد. نباید فراموش کرد که آهنگ تغییر و رشد نوآوری‌های عرصه شغلی، سریع‌تر از آهنگ دگرگونی در برنامه‌های آموزشی است و به طور طبیعی برنامه‌ای موفق‌تر است که بتواند بیشتر و سریع‌تر خود را با دگرگونی‌های جامعه هماهنگ کند (۴).

نتیجه‌گیری

لازمه بقای رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، حرکت‌های اساسی در راستای تغییر در سرفصل‌های کنونی، هماهنگی بیشتر با فن‌آوری‌های نوین، پرهیز از تکرار مطالب در مقاطع مختلف و تطابق با نیازهای جامعه هدف خود است. به همین منظور، لازم است جنبه بالینی و پزشکی این گرایش با راهکارهایی همچون افزودن مباحث پزشکی (۷) و استفاده ترکیبی از مدرسان کتابداری و بالینی تقویت شود. همچنین، گذراندن اجباری (و نه اختیاری) دوره طرح نیروی انسانی دانش‌آموختگان مانند سایر رشته‌های علوم پزشکی پس از فراغت از تحصیل، می‌تواند دانش‌آموختگان این رشته را در یافتن جایگاه واقعی خود یاری دهد و از عدم تمایل یا همکاری دانشگاه‌ها در جذب این افراد بکاهد. اگر اصرار بر ماندگاری رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی وجود دارد، قانون تنازع بقا اقتضا می‌کند که این رشته گرایش پزشکی خود و بخش خدمات به جامعه پزشکی و بیماران را بسیار پررنگ‌تر کند تا نیاز به آن در بین مخاطبان ایجاد یا تقویت شود. در غیر این صورت محکوم به حذف می‌باشد و جای خود را به رشته‌های دانشگاهی جدیدتر خواهد داد.

مقاله حاصل تحقیق مستقل بدون حمایت مالی و سازمانی است.

۱- دانشیار، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، مرکز تحقیقات فن‌آوری اطلاعات در امور سلامت،

دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۲- کارشناسی ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، کتابخانه عمومی شهدای خور، خور

و بیابانک، اصفهان، ایران

۳- دانشجوی دکتری، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی

پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان،

ایران (نویسنده طرف مکاتبه)

Email: faezeh.amini2010@gmail.com

مقدمه

در نظریه تنازع بقای Darwin بیان شده است که گونه‌های سازگار با محیط باقی می‌مانند و گونه‌های ناسازگار یا کم‌سازگار بدون دخالت و تصمیم و اراده قبلی، حذف می‌شوند. این امر در مورد میزان پویایی و ماندگاری رشته‌های دانشگاهی نیز صدق می‌کند.

برخی از رشته‌ها به دلیل واکنش به موقع در برابر تحولات جاری یا آینده، با نیازها و شرایط هماهنگ می‌شوند و بدین ترتیب قادر هستند به عنوان یکی از رشته‌های مورد نیاز جامعه به بقای خود به شکل مؤثری ادامه دهند. در مقابل، برخی دیگر از رشته‌های بی‌توجه به سازگاری و یا مقاوم در برابر تحولات یا دارای واکنش منفعلانه، بخت کمتری برای بقا می‌یابند (۱).

بحث حذف رشته کتابداری پزشکی، در سال‌های اخیر دغدغه بسیاری از دانشجویان و استادان این رشته شده است. تمایل شدید دانشجویان به تغییر نام و با هدف ایجاد جذابیت، مقبولیت اجتماعی و بازار کار برای رشته نیز به نوبه خود به این مسأله دامن می‌زند (۲). برخی پیشنهاد کرده‌اند که به جای دامن زدن به مسائلی مربوط به نام رشته، باید به غنی کردن محتوای آن و توانمندسازی دانش‌آموختگان این رشته در راستای تغییرات جهانی پرداخت؛ چرا که تنها در این صورت دانش‌آموختگان آن خواهند توانست به واسطه خدمات و نقش خود در جامعه به جایگاه شایسته‌ای برسند (۳).

از سوی دیگر، ظهور برخی از رشته‌های جدید دانشگاهی که در برخی موارد همپوشانی‌های مختلفی با سرفصل‌های این رشته دارد نیز موجب ضرورت پرداختن به این مسأله می‌شود که آیا رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی می‌تواند با همان سرفصل‌های قدیمی یک دهه پیش به بقای خود ادامه دهد؟ بررسی نوشتارهای حوزه کتابداری عام در ایران بیانگر آن است که اغلب صاحب‌نظران و پژوهشگران، برنامه‌های آموزشی این حوزه را ناکارآمد و ناهماهنگ با تحولات جاری و نیازهای جامعه دانسته و خواستار بازنگری در سرفصل‌ها شده‌اند. از جمله این ناکارآمدی می‌توان به پیروی درس‌ها از الگوی سنتی و تا حدودی منسوخ کتابخانه، کم‌توجهی به آموزش مهارت‌های مورد نیاز در جامعه اطلاعاتی نوین، وجود درس‌های کم‌ارتباط یا غیر تخصصی، استفاده نکردن از واژگان مناسب، ضعف در ارایه محتوای درس‌ها و عدم همگامی با تحولات فن‌آوری در جهان اشاره کرد (۴، ۵). یکی از مشکلات گرایش خاص پزشکی این رشته، همپوشانی و مشابهت بیش از ۶۰ درصد سرفصل‌های آن با سرفصل‌های گرایش‌های غیر پزشکی و گذشت بیش از یک دهه از آخرین

ارجاع: زارع فراشبندی فیروزه، وهاب راضیه، امینی فائزه. تنازع بقا: حذف یا بقای رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۹۷؛ ۱۵ (۲): ۵۲-۵۰

Struggle for Existence: Extinction or Survival of Medical Librarianship and Information Sciences

Firoozeh Zare-Farashbandi¹, Razieh Vahab², Faezeh Amini³

Letter to Editor

Received: 19 June, 2017

Accepted: 22 Oct., 2017

Published: 05 June, 2018

Darwin's evolution theory states that species which adapt to their environment survive while those not adapting to the environment are eliminated. This phenomenon can also be seen in survival and dynamics of academic disciplines.

Due to timely reactions to current or future changes, some disciplines can adapt with current conditions, and therefore manage to continue their existence as essential parts of the society. On the other hand, disciplines which do not pay attention to strengthening and resistance against changes, or those with passive reactions to these changes, have a smaller change for survival.¹

The topic of removing the discipline of Librarianship and Medical Information Sciences has been a cause for concern for many students and faculty members in this field. The desire of students for changes in the discipline's name in order to increase their social acceptance and changes in the labor market, also intensifies this problem.² Some suggest that instead of discussion about the name of the discipline, it is better to emphasize on the enrichment of its content and development of graduates according to international standards; because it is the only way for graduates of this field to achieve their desired social standing.³

On the other hand, advent of other academic disciplines with overlapping topics and curriculum has brought up the question regarding whether Librarianship and Medical Information Sciences can continue to survive using one-decade-old curriculum. Investigating the publications in general librarianship in Iran shows that the majority of experts believe that the curriculum is ineffective and discontinued from society's needs, and therefore, demand the revision of current curriculum. Among the examples of this ineffectiveness are courses following old and almost extinct pattern in librarianship, lack of attention to skills necessary in current information-based society, presence of unrequired or unrelated courses, use of incorrect terms and jargons,

weakness in the lesion content, and lack of synchronization with current international technological developments.^{4,5} Some of the common problems in the medical branch of this discipline include an overlap and similarity of more than 60% with topics of the general branch, and a gap of more than one decade since the last revision in the curriculum.⁶

Since one of the most important duties of learning institutes is to offer education to the work force based on the needs of the labor market, the necessity of revision in the curriculum becomes more apparent. We must not forget that the rate of change and innovation in any discipline or topic is a lot after than the rate of change in related curriculums, and naturally a more successful curriculum is the one which is faster to adapt with current changes in the society.⁴

Conclusion

The survival of the discipline of Librarianship and Medical Information Sciences requires fundamental movements to change the current curriculum to better synchronization with novel technologies, avoid repeated topics at different levels of education, and pay attention to the needs of the target society. To this end, the clinical and medical aspects of this discipline should be strengthened using approaches such as adding medical topics,⁷ or using a mixture of librarianship and clinical faculty members. Furthermore, mandatory clinical internship periods similar to other medical disciplines (instead of the current optional internship) can help the graduates of this field to find their place in the society, and also increases the desire by labor market for employing these graduates. If we insist on survival of the discipline known as Librarianship and Medical Information Sciences, the survival of the fittest laws indicates that this discipline should strengthen its medical aspect and services offered to physicians and

Article resulted from an independent research without financial support.

1- Associate Professor, Medical Library and Information Sciences, Health Information Technology Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

2- MSc, Medical Library and Information Sciences, Public Library of Shohaday-e Khood, Khood and Biabanak, Isfahan, Iran

3- PhD Student, Medical Library and Information Sciences, Department of Medical Library and Information Sciences, School of Management and Medical Information, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran (Corresponding Author) Email: faezeh.amini2010@gmail.com

patients in order to create new audiences among different levels of society. Otherwise, this discipline

is doomed to be eliminated and replaced by other, more up-to-date academic disciplines.

Citation: Zare-Farashbandi F, Vahab R, Amini F. **Struggle for Existence: Extinction or Survival of Medical Librarianship and Information Sciences.** Health Inf Manage 2018; 15(2): 50-2

References

1. Fattahi R. New master's program of library and information science. Library and Information Science 2005; 8(2): 9-27. [In Persian].
2. Fattahi R. Rename the field of library and information science. Library and Information Research Journal 2012; 2(1): 9-12. [In Persian].
3. Atashpour B, Soleimanzade Najafi NS, Malekhamadi P. Should we change the name of library and information science discipline in Iran? (A Comparative Study). Library and Information Science 2012; 14(4): 71-90. [In Persian].
4. Heidari G. Library and information science education in Iran: Barriers and solutions. Library and Information Science 2011; 14(2): 71-106. [In Persian].
5. Farajpahlou A. Library and information science education: The situation and prospects in Iran. Ketabmah-Koliat 2011; 14(10): 28-33. [In Persian].
6. Daei A, Rahimi A, Zare- Farashbandi F. Differences and similarities of the bachelor curriculum of medical library and information science with similar curriculums in Iran: A comparative study. J Health Adm 2016; 19(66): 31-46. [In Persian].
7. Zarea Gavgani V, Shokraneh F, Roshani Shiramin A. Need for content reengineering of the medical library and information science curriculum in Iran. Library Philosophy and Practice (e-journal) 2011; 477.